

รายงานผลการวิจัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เรื่อง การประกันคุณภาพการวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา

RESEARCH QUALITY ASSURANCE IN HIGHER EDUCATION

โครงการย่อยภายใต้ชุดโครงการ : บัณฑิตวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในกำกับ

ได้รับการจัดสรรงบประมาณวิจัย ประจำปี 2545

จำนวน 160,180 บาท

หัวหน้าโครงการ นางปัทมา สิริพิชัย
ผู้ร่วมโครงการ นายจกกล แสงอาสภวิริยะ
ผู้ร่วมโครงการ นางจินดา จันท์

งานวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์

วันที่ 30 เมษายน 2548

611/48

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประจำปีงบประมาณ 2545 ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญในการศึกษาลักษณะของการประกันคุณภาพการวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และเพื่อเสนอแนะแนวทางเพื่อเสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จได้จากการให้ความร่วมมือของอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม อาจารย์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก รวมทั้งผู้ช่วยนักวิจัยที่เสียสละเวลาช่วยให้งานวิจัยเสร็จสิ้น ผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณบุคคลเหล่านี้ทุกท่าน

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(ก)
สารบัญภาพ	(ข)
บทคัดย่อ	1
Abstract	2
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวิจัย	4
1.2 วัตถุประสงค์	5
1.3 ขอบเขตการวิจัย	5
1.4 ระยะเวลาของการวิจัย	5
1.5 ระเบียบวิธีวิจัย	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	
2.1 ความหมายของการประกันคุณภาพ	7
2.2 วิธีการประกันคุณภาพแบบเก่าและแบบใหม่	9
2.3 องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษา	12
2.4 การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง	13
2.5 กรอบความคิดในการวิจัย	16
บทที่ 3 ผลการวิจัย	
3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล	17
3.2 ลักษณะการประกันคุณภาพการวิจัย	19
3.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ	24
บทที่ 4 สรุปและข้อเสนอแนะ	
4.1 สรุปผลการวิจัย	26
4.2 ข้อเสนอแนะ	27
บรรณานุกรม	28

(ก)

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของอาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา	18
ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อ ลักษณะการประกันคุณภาพการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย	22

(ข)

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพกรอบความคิดในการวิจัย

16

การประกันคุณภาพการวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
RESEARCH QUALITY ASSURANCE IN HIGHER EDUCATION
MAEJO UNIVERSITY

ปัฐมา ลิทธิชัย
PATTAMA SITDHICHAI
จنگล แสงอัสภวริยะ
JONGKOL SAENG-ADSAPAVIRIYA
จินดา จันที
JINDA JUNTEE

ภาควิชาบริหารธุรกิจและการตลาดการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ 50290

บทคัดย่อ

การประกันคุณภาพการวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นการศึกษา
ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อลักษณะการประกันคุณภาพการวิจัย
ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นหลัก 3 ด้าน ได้แก่
นโยบาย แผนงาน และระบบสนับสนุนงานวิจัย ทรัพยากรเพื่อการวิจัย และผลงานวิจัย ทั้งนี้
เพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผลการศึกษาพบว่า

1. ลักษณะของการประกันคุณภาพการวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา ของบัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีการกำหนดความชัดเจนอยู่ในระดับน้อยเกี่ยวกับนโยบาย

แผนงาน รวมถึงการจัดระบบสนับสนุนงานวิจัย นอกจากนั้นการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการวิจัย และการเผยแพร่ผลงานวิจัย นับว่ายังมีการดำเนินงานในระดับน้อย

2. ข้อเสนอแนะการดำเนินงาน ได้แก่

2.1 ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เพื่อหาแหล่งเงินทุนวิจัยให้อาจารย์ นักศึกษา

2.2 ควรมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน ทิศทางการทำวิจัย และจัดทำระบบ สนับสนุนการวิจัยที่ชัดเจน

2.3 ควรมีการนำระบบงานอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระงานของบุคลากร

2.4 ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยอาจารย์ นักศึกษาในระดับ บัณฑิตศึกษา

2.5 ควรมีการจัดทำงานวิจัยในเชิงการบูรณาการจากสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อเป็นการ พัฒนางานวิชาการต่อไป

ABSTRACT

The objectives of the research were to study

1) lecture's opinion towards research quality assurance in higher education, graduate school, Maejo University;

2) to provide guidelines to increase management efficiency

The results revealed that

1) Research quality assurance in higher education graduate school Maejo University has been used in low level for every factors. (policy, plans, research supporting system, research resources and activities about research report)

2) The research recommended that

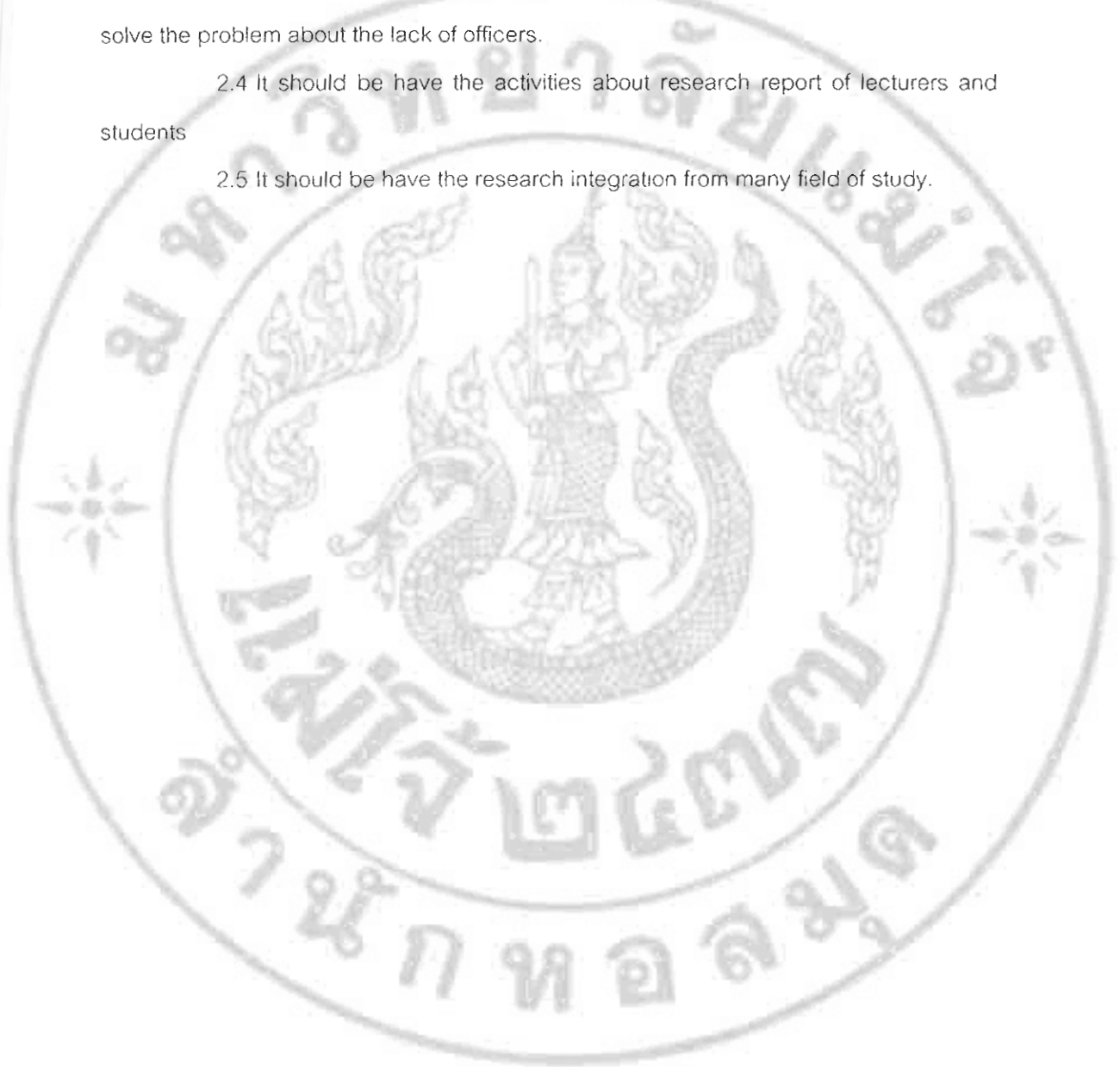
2.1 It should be increase the channel to contact with other organization to search the fund for lecturers and students.

2.2 It should be have the obvious research policy, research plan, research direction and research supporting system.

2.3 It should be have the electronics system for some work that it may be solve the problem about the lack of officers.

2.4 It should be have the activities about research report of lecturers and students

2.5 It should be have the research integration from many field of study.

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของการวิจัย

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินการที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อความมั่นใจว่าจะได้ผลผลิตตามลักษณะที่ต้องการ ทั้งนี้มาตรฐานการศึกษาทุกระดับจะต้องประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอก

มหาวิทยาลัยต้องปรับภาวะที่เป็นอยู่เข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และต้องวางแผนเข้าสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม สภาพดังกล่าว นับเป็นสภาพการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สภาพที่ดีขึ้น เน้นความมีคุณภาพของการทำงาน และมีประสิทธิภาพของการบริหารงาน

สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัยได้ประกาศนโยบายและแนวทางปฏิบัติในปี พ.ศ. 2539 โดยกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาจัดให้มีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2541 : คำนำ)

จากแนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยที่กล่าวถึงนั้น ทำให้มหาวิทยาลัยต้องดำเนินการประกันคุณภาพตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย ภารกิจหนึ่งก็คือ การวิจัย คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการประกันคุณภาพการวิจัย ด้วยเหตุผลดังนี้

- การศึกษาวิจัยในโครงการใหญ่ที่นำเสนอในปี 2544 ที่ผ่านมา มีวัตถุประสงค์สำคัญในการเสนอรูปแบบ แนวทางที่บัณฑิตวิทยาลัยควรจะเป็น เมื่อมหาวิทยาลัยเปลี่ยนสภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล เพื่อให้การนำเสนอสามารถครอบคลุมภาพได้ชัดเจน จึงควรมีการศึกษาเฉพาะด้านการวิจัยด้วย เพราะการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษานั้น มีการเน้นในด้านการวิจัยประกอบการศึกษาด้วย

- จากการสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องยังไม่มีการศึกษาที่เน้นโดยเฉพาะ ส่วนใหญ่จะมีความศึกษาในภาพรวมของการประกันคุณภาพการศึกษา แต่ถ้าพิจารณาความสำคัญของการวิจัยจะพบว่า การวิจัยมีบทบาทมากต่อการพัฒนาองค์ความรู้และการนำไปประยุกต์ คณะผู้วิจัยเห็นว่าการประกันคุณภาพการศึกษาจะประสบความสำเร็จ ก็คงต้องอาศัยการประกันคุณภาพในองค์ประกอบย่อยด้วย เมื่อการวิจัยเป็นองค์ประกอบย่อยหนึ่งของการศึกษา จึงน่าจะมีการให้ความสำคัญและศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อนำผลไปสนับสนุนระบบประกันคุณภาพในภาพรวม

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาพการประกันคุณภาพการวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยแม่โจ้
2. เพื่อเสนอแนวทางการประกันคุณภาพการวิจัยให้สอดคล้องกับแนวทางของมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล

ขอบเขตการวิจัย

ทำการศึกษาเฉพาะการประกันคุณภาพด้านการวิจัย ในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนเมษายน 2546 ถึง มกราคม 2547

ระยะเวลาของการวิจัย

ดำเนินการศึกษาตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2545 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2548

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรที่ทำการศึกษา ได้แก่ อาจารย์ที่สอนในระดับบัณฑิตศึกษาทุกสาขาวิชาในมหาวิทยาลัยแม่โจ้
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณาจารย์ที่สอนในระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 50 คน
3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล และองค์ประกอบของการประกันคุณภาพ
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการประกันคุณภาพการวิจัย และแนวทางของการประกันคุณภาพ
4. หน่วยวิเคราะห์ ได้แก่ บุคคล ในที่นี้คืออาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา
5. การรวบรวมข้อมูล
 - 5.1 แหล่งปฐมภูมิ ได้แก่ การใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการสัมภาษณ์เชิงลึก
 - 5.2 แหล่งทุติยภูมิ ได้แก่ การค้นคว้าจากเอกสารวิชาการ บทความ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าสถิติร้อยละและการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

มหาวิทยาลัย หมายถึง มหาวิทยาลัยแม่โจ้

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

องค์ประกอบของการประกันคุณภาพงานวิจัย หมายถึง นโยบาย แผนงาน และระบบสนับสนุนงานวิจัย ทรัพยากรเพื่อการวิจัย และผลงานวิจัย

ระบบสนับสนุนการวิจัย หมายถึง การจัดตั้งคณะกรรมการวิจัยเพื่อให้การสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยของอาจารย์ นับตั้งแต่การกำหนดทิศทางการวิจัย การให้ข้อแนะนำการทำวิจัย และการติดตามผลงานวิจัย

ทรัพยากรเพื่อการวิจัย หมายถึง แหล่งเงินทุนการวิจัยทั้งภายในและภายนอกเพื่อสนับสนุนการทำวิจัยของอาจารย์และนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา

ผลงานวิจัย หมายถึง กิจกรรมเผยแพร่ผลงานวิจัยของอาจารย์และนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา รวมถึงการจัดทำฐานข้อมูลงานวิจัยของอาจารย์และนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ในแง่ของวิชาการ การวิจัยเรื่องนี้นับเป็นการตรวจสอบแนวคิดของทบวงมหาวิทยาลัย ว่ามีการกำหนดกรอบได้ครอบคลุม ครบถ้วนหรือไม่
2. ในแง่ของการประยุกต์ใช้ ผลของการวิจัยจะทำให้ทราบแนวทางการประกันคุณภาพการวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา และอาจมีประโยชน์ในการนำไปเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนเพื่อพัฒนาการบริหารงานด้านการวิจัย และการพัฒนาบุคลากรเพื่อการวิจัยต่อไป

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การนำเสนอเนื้อหาในบทนี้ได้แบ่งการนำเสนอออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 ความหมายของการประกันคุณภาพ
- 2.2 วิธีการประกันคุณภาพแบบเก่าและแบบใหม่
- 2.3 องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษา
- 2.4 การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 กรอบความคิดในการวิจัย

2.1 ความหมายของการประกันคุณภาพ

ประสิทธิ์ เขียวศรี ได้รวบรวมความหมายของการประกันคุณภาพ ไว้ดังนี้

<http://www.seameo.org/vl/articles/assurance.htm#กรณีศึกษา:%20การประเมินคุณภาพ>

การศึกษาแบบประเมินสถาบันทั้งองค์รวมในออสเตรเลีย

ความหมายที่ 1

การประกันคุณภาพ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งได้รับการวางแผนและจัดระบบแล้วในกระบวนการบริหารคุณภาพ ที่ช่วยสร้างความมั่นใจว่าจะได้คุณภาพตามที่กำหนดไว้ (Harrington and Mathers, 1991:22)

ความหมายที่ 2

การประกันคุณภาพ หมายถึง กิจกรรมที่ก่อให้เกิดความมั่นใจว่า กิจกรรมในกระบวนการผลิตทั้งหมด ดำเนินไปอย่างมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน และมีประสิทธิภาพ (Juran and Gryna, 1993:565)

ความหมายที่ 3

การประกันคุณภาพ หมายถึง กระบวนการผลิตที่ยังคงเน้นการใช้สถิติ และการควบคุมการผลิตเช่นเดียวกับยุคการควบคุมคุณภาพ แต่ได้มีการนำเรื่องการออกแบบวิศวกรรมการวางแผนและการบริการ มาเป็นองค์ประกอบของคุณภาพด้วย การประกันคุณภาพครอบคลุมใน 4 เรื่องคือ

1. การกำหนดตัวเลขค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับคุณภาพ

2. การควบคุมคุณภาพทั้งองค์กร
3. ความเชื่อถือได้ของการผลิต และ
4. ความผิดพลาดเท่ากับศูนย์ (Bounds, 1994:55)

ความหมายที่ 4

การประกันคุณภาพ หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ช่วยให้ผู้บริโภคได้รับสินค้า และบริการอย่างมีคุณภาพตามระดับที่กำหนด ในบางครั้งอาจผนวกเรื่องการตรวจสอบคุณภาพ (Inspection) ไว้ในการประกันคุณภาพด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่งการประกันคุณภาพเป็นกิจกรรมการบริหารจัดการ และกิจกรรมการควบคุมเพื่อให้ได้คุณภาพที่คงเส้นคงวา เน้นการแก้ปัญหาในระยะยาว ซึ่งในระบบคุณภาพ ISO 9000 เองก็กำหนดให้มีการประกันคุณภาพไว้เช่นกัน คือในข้อที่ว่าด้วยการป้องกัน (Prevention) และการตรวจสอบ (Correction) (Jackson and Ashton, 1995:22)

ความหมายที่ 5

การประกันคุณภาพ หมายถึง กลไก (Mechanisms) และกระบวนการ (Processes) ต่าง ๆ ที่นำไปสู่การรักษาและปรับปรุงคุณภาพของผลลัพธ์ เพื่อช่วยให้ผู้เกี่ยวข้อง (Stakeholders) มั่นใจในวิธีควบคุมคุณภาพและมั่นใจในมาตรฐานของผลผลิต อีกทั้งเป็นการรับประกันหรือรับรองว่าจะได้มาตรฐานตามที่ระบุ (Harman, 1996:6)

ความหมายที่ 6

การประกันคุณภาพ หมายถึง ระบบซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น หากปัญหาเกิดขึ้นแล้ว ต้องตรวจสอบหาปัญหานั้นให้พบ แล้วอธิบายสาเหตุและป้องกันไม่ให้ปัญหานั้นเกิดขึ้นอีก (Robert, 1997:38)

จากความหมายของการประกันคุณภาพข้างต้นนี้ อาจสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการตามมาตรการ หรือระบบที่สร้างความมั่นใจ ฟังพอใจ ประทับใจ ต่อสังคมว่าสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน สามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ (กรมสามัญศึกษา, 2540:3 และ สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์, 2540:1)

2.2 วิธีการประกันคุณภาพแบบเก่าและแบบใหม่ (ประสิทธิ์ เขียวศรี :เรื่องเดียวกัน)

วิธีการประกันคุณภาพแบบเก่า (Traditional Methods of Quality Assurance)

วิธีการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศตะวันตกมี 3 แบบ ได้แก่

1. แบบภาคพื้นยุโรป (The Continental Tradition)
2. แบบอังกฤษ (The British Tradition) และ
3. แบบอเมริกัน (American Model)

1. วิธีประกันคุณภาพแบบภาคพื้นยุโรป หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าแบบราชการ เป็นการควบคุมอย่างใกล้ชิดโดยภาคราชการ นับตั้งแต่การใช้ระบบงบประมาณแบบแจกแจงรายการ (Line Item Budget) การให้อาจารย์และนักวิชาการมีสถานภาพเป็นข้าราชการประจำ รัฐบาลมีอำนาจแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการระดับสูง และอำนาจในการจ่ายค่าตอบแทน การควบคุมการรับผู้เรียนโดยระบบการสอบเข้า การรับรองหลักสูตร และโปรแกรมการเรียนต่าง ๆ ประเทศในเอเชียที่นำวิธีนี้มาใช้ได้แก่ ไทย สาธารณรัฐประชาชนจีน อินโดนีเซีย และเวียดนาม

2. วิธีประกันคุณภาพแบบอังกฤษ มีลักษณะตรงกันข้ามกับวิธีประกันคุณภาพแบบภาคพื้นยุโรป กล่าวคือการควบคุมโดยรัฐบาลมีน้อย โดยแต่ละมหาวิทยาลัยมีความเป็นอิสระสูงสามารถใช้วิธีการควบคุมคุณภาพในรูปแบบต่าง ๆ ได้เอง คัดเลือกอาจารย์มหาวิทยาลัย และนักศึกษา หลักสูตรการเรียนการสอนได้เอง กลไกในการรักษามาตรฐานคุณภาพการศึกษา คือระบบการตรวจสอบด้วยองค์กรภายนอก และระบบการรับรองวิทยฐานะ และการออกไปอนุญาตประกอบวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ ประเทศในเอเชียที่นำวิธีนี้มาใช้ ได้แก่ มาเลเซีย บรูไน ฮองกง สิงคโปร์ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และประเทศเล็ก ๆ แถบมหาสมุทรแปซิฟิก

3. วิธีประกันคุณภาพแบบอเมริกัน ใช้การควบคุมสถาบันการศึกษาของรัฐ (Public Sector) ด้วยการวิธีการทางงบประมาณอย่างเข้มงวด ส่วนสถาบันการศึกษาเอกชนควบคุมโดยการนิเทศติดตาม แต่ทั้งสถาบันของรัฐและเอกชนต่างก็มีความเป็นอิสระสูงในด้านหลักสูตร การสอบ การรับอาจารย์ และนักศึกษา และยังมีการควบคุมจากภายนอก เช่น การรับรองวิทยฐานะสถาบัน หรือรับรองโปรแกรมการเรียนต่าง ๆ ใน 3 แนวทาง ได้แก่

- รับรองโดยหน่วยงานรับรองวิทยฐานะระดับภาค (Regional Level)
- รับรองโดยผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาอาชีพ (Career Expert)

- รับรองโดยคณะกรรมการที่มีอำนาจในการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

องค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะส่วนใหญ่ ไม่ใช่หน่วยงานของภาครัฐแต่รัฐให้การสนับสนุน นอกจากนี้ ยังพบว่ามีกระบวนการควบคุมคุณภาพด้วยจัดสอบระดับชาติอีกหลายรูปแบบ ประเทศในเอเชียที่ใช้วิธีนี้คือ เกาหลีใต้ ไต้หวัน และฟิลิปปินส์ (Harman, 1996:26-28)

วิธีการประกันคุณภาพการศึกษาแนวใหม่ (Quality Assurance Approaches)

Harman (1996:88-89) ได้เสนอวิธีการประกันคุณภาพแนวใหม่ ที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในสมัยปัจจุบัน ไว้ดังนี้

1. ระเบียบวิธีที่ใช้ (Methodologies) มี 5 แบบ ได้แก่
 - การศึกษา หรือประเมินตนเองภายในสถาบัน
 - การตรวจสอบกันเองภายในกลุ่มสถาบัน และเชิญบุคคลภายนอกมาร่วมด้วย
 - การวิเคราะห์เอกสารทางสถิติต่าง ๆ และ/หรือ การวิเคราะห์จากตัวบ่งชี้ผล
การดำเนินงาน
 - การสำรวจความคิดเห็นของนักเรียน หรือนักศึกษา ผู้จบการศึกษา นายจ้าง และองค์กร วิชาชีพต่าง ๆ
 - การจัดสอบวัดความรู้ ทักษะ และความสามารถของผู้เรียน

2. จุดเน้น (Focus) มีจุดเน้น 2 ระดับ คือระดับชาติ หรือระดับภาคโดยภาพรวมกับระดับสถาบัน

- ระดับชาติหรือระดับภาค (System Level) การศึกษาของแต่ละภาค หรือทั้งประเทศ

การตรวจสอบสาขาวิชาในระดับชาติ (National Review of Disciplines)

- ตรวจสอบเฉพาะผลงานด้านการการวิจัย
- ตรวจสอบเฉพาะการสอน
- ตรวจสอบทั้งการวิจัยและการสอน

การประเมินแต่ละสถาบัน (Institutional Evaluations)

- ตรวจสอบเฉพาะผลงานด้านการการวิจัย
- ตรวจสอบเฉพาะการสอน
- ตรวจสอบกระบวนการประกันคุณภาพที่ใช้ในสถาบัน
- ตรวจสอบแบบเบ็ดเสร็จ ทั้งการสอน การวิจัย การบริหารจัดการ และกระบวนการประกันคุณภาพ

- ระดับสถาบัน (Institutional Level)

- การตรวจสอบภาควิชา คณะ และสาขา (Schools)
- การตรวจสอบรายวิชา และโปรแกรม
- การตรวจสอบหน่วยที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการและบริการ

3. การรายงานผล และการติดตามผลการจัดการศึกษา (Reporting and Follow-up Activities)

- รายงานต่อสถาบันหรือหน่วยที่ถูกตรวจสอบเท่านั้น
- รายงานต่อสถาบัน และตีพิมพ์เผยแพร่ด้วย
- รายงานอย่างเป็นทางการต่อรัฐมนตรี กระทรวง สำนักงานประมาณ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับระดับสถาบันก็รายงานต่ออธิการบดีและรองอธิการบดี
- รายงานต่อสาธารณะ
- จัดอันดับ และตีพิมพ์ผลการจัดอันดับแล้วเผยแพร่
- การรับรองวิทยฐานะ (Accreditation) หรือรับรองหน่วยงาน (Validation)

การศึกษาตนเองหรือประเมินตนเองของแต่ละสถาบัน จะเป็นวิธีการหลักสำหรับ

1. การประเมินผลงาน
2. การรวบรวมข้อมูล และ
3. การวัดในเรื่องต่าง ๆ

ส่วนการประเมินผลการดำเนินงาน (Performance) จะนำไปในรูปการตรวจสอบกันเอง ภายในกลุ่ม (Peer review) ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการอาวุโส ผู้เชี่ยวชาญทางด้านอุตสาหกรรม ผู้ช่วยชาตามสาขาวิชาชีพ หรือทั้งสองกลุ่ม, การใช้ตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงาน และ/หรือการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่าง ๆ

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า การศึกษาหรือประเมินตนเองของแต่ละสถาบันเป็นวิธีการที่เหมาะสม และประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะเมื่อสถาบันเป็นผู้ผลักดันให้มีการประเมินผลการทำงานของตนเอง ก็ย่อมจะมีการปรับปรุงการทำงานอย่างแท้จริง ความยากลำบาก หรือผลร้ายที่อาจเกิดจากการประเมินจะน้อยลงเพราะเป็นการประเมินตนด้วยตนเอง ส่วนการตรวจสอบกันเองภายในกลุ่มก็มักจะมีบางประเด็นที่เชื่อมโยงกับการประเมินตนเอง โดยเป็นโอกาสในการที่จะรับการตรวจสอบจากภายนอก (External Accountability) คือจากสถาบันอื่น อีกทั้งยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าการประเมินตนเองได้กระทำอย่างจริงจัง เพียงใด การประเมินส่วนใหญ่อาศัยสารสนเทศเชิงสถิติ, ตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงาน และผลการสำรวจต่าง ๆ

2.3 องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย (2541) ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาในส่วนขององค์ประกอบของระบบประกันคุณภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย

- (1) ปรัชญา พันธกิจ วัตถุประสงค์ และแผนงานของภาควิชา มหาวิทยาลัย
- (2) การเรียนการสอน
- (3) กิจกรรมพัฒนานักศึกษา
- (4) การวิจัย
- (5) บริการวิชาการแก่สังคม
- (6) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- (7) การบริหารและการจัดการ
- (8) การเงินและงบประมาณ
- (9) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ

2.4 การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง

อุทุมพร จามรมาน และคณะ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมของ มหาวิทยาลัยของรัฐ เพื่อเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ จากผลสังเคราะห์ คณะผู้วิจัยได้เสนอ ประเภทของมหาวิทยาลัยออกเป็น 2 ประเภท

(1) มหาวิทยาลัยที่เน้นการวิจัย

จะมีลักษณะที่เน้นการวิจัยมากกว่าการเรียนการสอน (ในด้านการเรียนการสอนจะเน้นระดับบัณฑิตศึกษามากกว่าปริญญาตรี) การบริหารสำหรับมหาวิทยาลัยประเภทนี้ ต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวิจัยเป็นหลัก

- สภามหาวิทยาลัยต้องพร้อมที่จะร่วมมือกับประชาชนมหาวิทยาลัยในการสร้างบรรยากาศการวิจัย กำหนดนโยบายให้สนับสนุนการวิจัย ดังนั้นกรรมการสภามหาวิทยาลัยจึงต้องประกอบไปด้วยผู้ที่มีความรู้เกี่ยวข้องกับการวิจัยของประเทศและของโลก และสามารถหาแหล่งทุนมาสนับสนุนงานวิจัยได้

- ผู้บริหาร นับตั้งแต่ อธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสำนัก หัวหน้าภาค ต้องเป็นนักวิจัยมาก่อน เข้าใจการบริหารงานวิจัย และมีศักยภาพที่จะเอื้ออำนวยความสะดวกให้ผู้วิจัย

- พนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายวิชาการ (อาจารย์) จะต้องมีความรู้ที่สอดคล้องกับทิศทางของมหาวิทยาลัย

- พนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายสนับสนุน (สาย ข, ค) ต้องมีศักยภาพในการช่วยอาจารย์ทำวิจัยได้ และมีศักยภาพที่จะเป็นนักวิจัยที่ดีต่อไป

- พ.ร.บ. มหาวิทยาลัย ต้องเอื้ออำนวยต่อการวิจัยมากที่สุด

- การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ต้องสื่อให้คนในมหาวิทยาลัยเข้าใจได้ว่า แต่ละคนถูกคาดหวังให้มีบทบาท หน้าที่อะไรบ้าง และต้องมีการสื่อสารที่จะกระตุ้นให้มีบรรยากาศของการวิจัย

(2) มหาวิทยาลัยที่เน้นการเรียนการสอน

จะเน้นการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากกว่าหรือเท่ากับบัณฑิตศึกษา การบริหารต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้เรื่องครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ นโยบายของมหาวิทยาลัยมุ่งผลิตคน

ออกไปทำงานเป็นหลัก บุคลากรด้านอาจารย์จึงต้องเป็นคนที่มีความรู้และเทคนิคการสอน บุคลากรฝ่ายสนับสนุนต้องมีความสามารถในการเอื้อต่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยประเภทนี้ก็ต้องมีผลงานวิจัยออกมาเช่นกัน แต่จะเป็น ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนหรืออาจมีทางด้านเนื้อหาวิชาการ เพื่อสร้างองค์ความรู้ เพิ่ม แต่จำนวนไม่มาก

รายงานเสวนาทางวิชาการ เรื่อง มหาวิทยาลัยแม่โจ้สู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของ รัฐบาล (2542) ได้สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย ในประเด็นการประกันคุณภาพด้านการวิจัย มี ความคิดเห็นในเรื่องต่อไปนี้

- มีหลักสูตรฝึกอบรมการเขียนโครงการวิจัย
- มีการสนับสนุนนักวิจัยหน้าใหม่
- มีคณะกรรมการนโยบาย และอนุกรรมการของแต่ละกลุ่ม / สาขาวิชา เพื่อวางแผนสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ
- งานวิจัยควรมุ่งแก้ปัญหาเศรษฐกิจ - สังคม และมีการวิจัยเชิงประยุกต์ รวมทั้งมีการร่วมมือกับเยาวชน เพื่อร่วมมือกันในการทำงานวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน
- ควรหาแหล่งทุนสนับสนุนทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- ควรได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยอย่างเป็นรูปธรรม และสร้างบรรยากาศ และส่งเสริมงานวิจัยอย่างเป็นระบบ
- มีการติดตามประเมินผลและมีการนำเสนอผลงานวิจัย
- ควรมีระบบ Incentive และสิทธิบัตร
- ควรมีที่ปรึกษาในการให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักวิจัยรุ่นใหม่
- มีคณะกรรมการตรวจสอบโครงการวิจัย และคณะกรรมการวิจัยควรมาจากหลายฝ่าย และหลากหลายสาขาวิชา และควรมีระบบการตรวจสอบงานวิจัยที่มีความโปร่งใสชัดเจน
- มีการวิจัยเป็นทีม ครอบคลุมและต่อเนื่อง มีความร่วมมือระหว่างคณะในการทำงานวิจัย ควรมีการจัดสรรสัดส่วนรายได้ที่ได้จากการทำงานวิจัยที่เหมาะสมและยุติธรรมทั้งผู้วิจัยและมหาวิทยาลัย
- มีหน่วยงานรองรับการทำวิจัย

- มีการทำงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ และการเรียนการสอน

- มีกองทุนเพื่อการวิจัย
- ภาระงานสอนควรเหมาะสม เพื่อให้มีโอกาสการทำงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง
- มีการประชาสัมพันธ์ความต้องการของแหล่งทุนวิจัยอย่างต่อเนื่อง
- มหาวิทยาลัยควรมีการตั้งเป้าหมายในการวิจัยแต่ละปี
- มี Central Lab ที่มีเครื่องมือเพียงพอ
- นำผลงานวิจัยใช้ประกอบการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ
- อาจารย์ควรทำงานวิจัยอย่างน้อย 1 เรื่องต่อปี
- ผู้มีตำแหน่งทางวิชาการควรทำงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง

กัญญาวิทย์ เทพประภักษ์ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การประเมินหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้" พบว่า ปัจจัยบ่อน้ำทางด้านการวิจัยมีผลงานด้านการวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง และผู้วิจัยได้เสนอแนะในประเด็นนี้ว่า อาจารย์ผู้สอนควรเพิ่มผลงานด้านการวิจัยและให้บริการชุมชนด้านวิชาการให้มากขึ้น

เสริมศรี ไชยศรี และคณะ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "หลักเกณฑ์และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่พึงประสงค์ในระดับปริญญาตรี" ได้นำเสนอผลการวิจัยต่อที่ประชุมสัมมนา พบว่า ผู้เข้าร่วมสัมมนาร้อยละ 100 เห็นด้วยกับการพัฒนาส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ มีความรู้ความสามารถ โดยการส่งเสริมการวิจัยค้นคว้าเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ และพัฒนาสังคม

2.5 กรอบความคิดในการวิจัย

ภาพกรอบความคิดในการวิจัย

บทที่ 3 ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการประกันคุณภาพการวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และการเสนอแนะแนวทางที่ควรจะเป็น จากความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำนวน 50 ราย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้รับแบบสอบถามกลับมาจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 84

ผลการวิจัยสามารถนำมาเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ลักษณะการประกันคุณภาพการวิจัย

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

3.1.1 เพศ

อาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามเป็นชายมากกว่าหญิง โดยเพศชายคิดเป็นร้อยละ 59.5 และหญิงคิดเป็นร้อยละ 40.5

3.1.2 การศึกษา

อาจารย์ส่วนใหญ่ที่ให้ข้อมูล มีการศึกษาในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 64.3 นอกนั้นมีการศึกษาระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 35.7

3.1.3 คณะที่สังกัด

อาจารย์ส่วนใหญ่ที่ให้ข้อมูล สังกัดคณะธุรกิจการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 54.8 รองลงมาสังกัดคณะผลิตกรรมการเกษตร คณะวิทยาศาสตร์ และคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร คิดเป็นร้อยละ 23.8, 11.9 และ 9.5 ตามลำดับ

3.1.4 ตำแหน่งทางวิชาการ

อาจารย์ส่วนใหญ่ที่ให้ข้อมูล มีตำแหน่งทางวิชาการในตำแหน่งอาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 47.6 รองลงมาเป็นตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ และรองศาสตราจารย์ คิดเป็นร้อยละ 42.9 และร้อยละ 9.5 ตามลำดับ

3.1.5 อายุการทำงาน

อาจารย์ส่วนใหญ่มีอายุการทำงานในช่วง 11 – 15 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 35.7 รองลงมามีอายุการทำงานในช่วง 6 – 10 ปี และ 16 – 20 ปี เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 19.1

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของอาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
<u>เพศ</u>		
ชาย	25	59.5
หญิง	17	40.5
<u>การศึกษา</u>		
ปริญญาโท	27	64.3
ปริญญาเอก	15	35.7
<u>คณะที่สังกัด</u>		
คณะผลิตกรรมการเกษตร	23	54.8
คณะธุรกิจการเกษตร	10	23.8
คณะวิทยาศาสตร์	5	11.9
คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร	4	9.5
<u>ตำแหน่งทางวิชาการ</u>		
อาจารย์	20	47.6
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	18	42.9
รองศาสตราจารย์	4	9.5

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของอาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
<u>อายุการทำงาน</u>		
น้อยกว่า 5 ปี	4	7.5
6 – 10 ปี	8	19.1
11 – 15 ปี	15	35.7
16 – 20 ปี	8	19.1
20 ปีขึ้นไป	7	16.6

3.2 ลักษณะการประกันคุณภาพการวิจัย

ในส่วนนี้กล่าวถึงความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อลักษณะการประกันคุณภาพการวิจัยของมหาวิทยาลัย ในส่วนของบัณฑิตวิทยาลัยว่ามีความเหมาะสมเป็นอย่างไร โดยกำหนดระดับความคิดเห็นในแบบสอบถาม 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

จากข้อมูลในตารางที่ 2 พิจารณารายละเอียดตามประเด็นสำคัญ ดังนี้

3.2.1 นโยบาย แผนงาน และระบบสนับสนุนการวิจัย

อาจารย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า บัณฑิตวิทยาลัยมีความชัดเจนในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับงานวิจัย ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 69 รองลงมาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 14.3 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 11.9 และไม่แสดงความคิดเห็น ร้อยละ 4.8

ทางด้านความชัดเจนในการกำหนดแผนงานด้านการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 19 และในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 16.7

สำหรับการจัดระบบสนับสนุนการวิจัย ทางด้านการจัดตั้งคณะกรรมการวิจัย มีความชัดเจนในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 61.9 รองลงมาในระดับปานกลาง ร้อยละ 19 ในระดับน้อย ร้อยละ 14.3 และไม่แสดงความคิดเห็น ร้อยละ 4.8

ทางด้านความชัดเจนในการกำหนดทิศทางงานวิจัย อาจารย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 61.9 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 19 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 14.3 และไม่แสดงความคิดเห็น ร้อยละ 4.8

สำหรับการให้คำแนะนำในการดำเนินงานวิจัย อาจารย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 57.1 รองลงมาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 26.2 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 11.9 และไม่แสดงความคิดเห็น ร้อยละ 4.8

ส่วนการติดตามผลงานวิจัย อาจารย์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยมีการติดตามผลงานวิจัยในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 69 รองลงมาไม่แสดงความคิดเห็น ร้อยละ 16.7 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 11.9 และระดับปานกลาง ร้อยละ 2.4

3.2.2 ทรัพยากรเพื่อการวิจัย

อาจารย์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า บัณฑิตวิทยาลัยมีการสนับสนุนเงินทุนทำวิจัยของอาจารย์ อยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 23.8 และอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 11.9

สำหรับเงินทุนสนับสนุนการทำวิจัยของนักศึกษา อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 45.2 รองลงมาอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 26.2 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 23.8 และไม่แสดงความคิดเห็น ร้อยละ 4.8

สำหรับการประสานงานของบัณฑิตวิทยาลัยกับหน่วยงานภายนอก เพื่อหาแหล่งทุนในการทำวิจัยของอาจารย์นั้น อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 71.4 รองลงมาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 26.2 และไม่แสดงความคิดเห็น ร้อยละ 2.4

นอกจากนี้การประสานงานของบัณฑิตวิทยาลัยกับหน่วยงานภายนอกเพื่อหาแหล่งทุนในการทำวิจัยของนักศึกษา ส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 54.8 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 26.2 และอยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 19

3.2.3 ผลงานวิจัย

อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยมีการจัดสัมมนาเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของอาจารย์อยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 80.9 รองลงมาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 16.7 และอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 2.4

สำหรับการจัดสัมมนาเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของนักศึกษา ส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 71.4 รองลงมาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 14.3 ที่เหลืออยู่ในระดับมาก ปานกลาง และไม่แสดงความคิดเห็น เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ ร้อยละ 4.8

ในด้านของการจัดพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยของอาจารย์ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 71.4 รองลงมาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 26.2 และอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 2.4

ในส่วนของการจัดพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยของนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 61.9 รองลงมาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 19 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 14.3 และไม่แสดงความคิดเห็น ร้อยละ 4.8

ทางด้านการจัดทำระบบข้อมูลงานวิจัยของอาจารย์ ส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 66.6 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุด เท่ากันคือ อย่างละร้อยละ 16.7

ทางด้านการจัดทำระบบข้อมูลงานวิจัยของนักศึกษา ส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 71.4 รองลงมาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 16.7 และอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 11.9

3.2.4 ภาพรวม

อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่า บัณฑิตวิทยาลัยมีการดำเนินงานทางด้านการประกันคุณภาพงานวิจัยอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 69 และในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 31

สำหรับทางด้านความพอใจของอาจารย์ที่มีต่อการดำเนินงานของบัณฑิตวิทยาลัยทางด้านการประกันคุณภาพการวิจัย ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 80.9 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 14.3 และระดับปานกลาง ร้อยละ 4.8

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีต่อลักษณะการประกัน
คุณภาพการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย

ประเด็นการประกัน คุณภาพการวิจัย	ความคิดเห็นของอาจารย์											
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		ไม่มีความเห็น	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
นโยบาย แผนงาน และ ระบบสนับสนุนงานวิจัย												
1. มีการกำหนดนโยบาย เกี่ยวกับงานวิจัยอย่าง ชัดเจน	-	-	-	-	5	11.9	29	69.0	6	14.3	2	4.8
2. มีการกำหนดแผนงาน เกี่ยวกับงานวิจัยอย่าง ชัดเจน	-	-	-	-	8	19.0	27	64.3	7	16.7	-	-
3. มีการจัดตั้ง คณะกรรมการวิจัย ชัดเจน	-	-	-	-	5	11.9	26	61.9	9	21.4	2	4.8
4. มีการกำหนดทิศ ทางการดำเนินงานวิจัย ชัดเจน	-	-	-	-	8	19.0	26	61.9	6	14.3	2	4.8
5. มีการให้ข้อเสนอแนะใน การดำเนินงานวิจัย	-	-	-	-	5	11.9	24	57.1	11	26.2	2	4.8
6. มีการติดตาม ผลงานวิจัย	-	-	-	-	1	2.4	29	69.0	5	11.9	7	16.7
ทรัพยากรเพื่อการวิจัย												
7. มีเงินทุนสนับสนุนการ ทำงานวิจัยของ อาจารย์	-	-	-	-	5	11.9	27	64.3	10	23.8	-	-
8. มีเงินทุนสนับสนุนการ ทำวิจัยของนักศึกษา	-	-	-	-	19	45.2	11	26.2	10	23.8	2	4.8

ประเด็นการประกัน คุณภาพการวิจัย	ความคิดเห็นของอาจารย์											
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		ไม่มีความเห็น	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
9 มีการประสานกับ หน่วยงานภายนอกเพื่อ หาแหล่งเงินทุนในการ ทำวิจัยของอาจารย์	-	-	-	-	-	-	30	71.4	11	26.2	1	2.4
10 มีการประสานกับ หน่วยงานภายนอก เพื่อหาแหล่งเงินทุนใน การทำวิจัยของ นักศึกษา	-	-	-	-	11	26.2	23	54.8	8	19.0	-	-
ผลงานวิจัย												
11 มีการจัดการสัมมนา เพื่อเผยแพร่ ผลงานวิจัยของ อาจารย์	-	-	-	-	1	2.4	34	80.9	7	16.7	-	-
12 มีการจัดการสัมมนา เพื่อเผยแพร่ ผลงานวิจัยของ นักศึกษา	-	-	2	4.8	2	4.8	30	71.4	6	14.3	2	4.8
13 มีการจัดพิมพ์เผยแพร่ ผลงานวิจัยของ อาจารย์	-	-	-	-	1	2.4	30	71.4	11	26.2	-	-
14 มีการจัดพิมพ์เผยแพร่ ผลงานวิจัยของ นักศึกษา	-	-	-	-	6	14.3	26	61.9	8	19.0	2	4.8
15 มีการจัดทำระบบ ข้อมูลงานวิจัยของ อาจารย์	-	-	-	-	7	16.7	28	66.6	7	16.7	-	-
16 มีการจัดทำระบบ ข้อมูลงานวิจัยของ นักศึกษา	-	-	-	-	5	11.9	30	71.4	7	16.7	-	-

ประเด็นการประกัน คุณภาพการวิจัย	ความคิดเห็นของอาจารย์													
	มากที่สุด		มาก				ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		ไม่มีความเห็น	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%		
17. ท่านคิดว่าการประกัน คุณภาพการวิจัยของ บัณฑิตวิทยาลัย มี ลักษณะการ ดำเนินงานอยู่ใน ระดับใด	-	-	-	-	-	-	22	69.0	13	31	-	-		
18. ท่านคิดว่าท่านพอใจ ในการดำเนินงานของ บัณฑิตวิทยาลัย ทางด้านการประกัน คุณภาพการวิจัยใน ระดับใด	-	-	-	-	2	4.8	34	80.9	6	14.3	-	-		

3.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงปัญหาและข้อเสนอแนะในการทำงานด้านการประกันคุณภาพการวิจัย

3.3.1 ปัญหา

- (1) เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีจำนวนน้อยทำให้ไม่มีเวลามากพอที่จะดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพอย่างจริงจัง
- (2) การดำเนินงานของบัณฑิตวิทยาลัย ไม่มีการดำเนินงานในลักษณะเชิงรุก
- (3) อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้ติดต่อประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัยโดยตรง มักจะติดต่อกับสาขาวิชาที่รับผิดชอบในวิชาสอน
- (4) ขาดเงินทุนสนับสนุนงานวิจัยของอาจารย์ ทำให้อาจารย์ขาดโอกาสฝึกฝนทักษะการทำวิจัย ส่งผลให้มีผลงานวิจัยในปริมาณน้อย

3.3.2 ข้อเสนอแนะ

- (1) ควรมีการดำเนินงานอย่างจริงจังเกี่ยวกับการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เพื่อหาแหล่งเงินทุนวิจัยให้อาจารย์และนักศึกษา เพื่อส่งผลให้มีการทำวิจัยมากขึ้น
- (2) ควรมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน และทิศทางการทำวิจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาวิชาการของมหาวิทยาลัยอย่างชัดเจน
- (3) ควรมีการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ มาใช้ เพื่อเป็นการลดภาระงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีจำนวนน้อยในการให้บริการ
- (4) ควรมีการริเริ่มการทำงานวิจัยในเชิงบูรณาการสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อการพัฒนางานวิชาการ
- (5) ควรมีความพยายามในการจัดกิจกรรมเผยแพร่งานวิจัย เช่นการจัดการสัมมนาเพื่อเผยแพร่ผลงาน รวมทั้งการจัดการอบรมเพื่อให้ความรู้ด้านการวิจัยแก่อาจารย์และนักศึกษา เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดความสนใจและเรียนรู้การทำงานวิจัยที่ถูกต้องตามหลักการ

บทที่ 4

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

อาจารย์ส่วนใหญ่ที่ให้ข้อมูลครั้งนี้เป็นเพศชาย ร้อยละ 59.5 มีการศึกษาในระดับปริญญาโท ร้อยละ 64.3 อาจารย์ส่วนใหญ่สังกัดคณะธุรกิจการเกษตร ร้อยละ 54.8 มีตำแหน่งทางวิชาการในตำแหน่งอาจารย์ ร้อยละ 47.6 และส่วนใหญ่มีอายุการทำงานในช่วง 11 – 15 ปี ร้อยละ 35.7

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการประกันคุณภาพการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย อาจารย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. นโยบาย แผนงาน และระบบสนับสนุนการวิจัย

อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่า บัณฑิตวิทยาลัยมีความชัดเจนในการกำหนดนโยบาย แผนงาน และระบบสนับสนุนการวิจัย ในระดับน้อย

2. ทรัพยากรเพื่อการวิจัย

อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่า บัณฑิตวิทยาลัยมีการสนับสนุนเงินทุนในการวิจัยของ อาจารย์และนักศึกษา อยู่ในระดับน้อย

3. ผลงานวิจัย

อาจารย์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า บัณฑิตวิทยาลัยมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการจัดสัมมนา การพิมพ์เผยแพร่ อยู่ในระดับน้อย

และเมื่อพิจารณาในภาพรวม อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยมีการดำเนินงานการประกันคุณภาพการวิจัยในระดับน้อย แต่ถ้าจะกล่าวถึงความพึงพอใจของอาจารย์ จะอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจารย์ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า เนื่องจากบัณฑิตวิทยาลัยมีความขาดแคลนกำลังคน (เจ้าหน้าที่) และวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนในการทำงาน ดังนั้นจึงทำให้การใช้เวลาในการทำงานส่วนใหญ่หมดไปกับงานประจำ ไม่สามารถจะดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพในทุกด้านได้มากนัก (หมายถึงการประกันคุณภาพการศึกษาทุกองค์ประกอบ ไม่เพียงเฉพาะองค์ประกอบด้านงานวิจัยเท่านั้น) อย่างไรก็ตามอาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา มากกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับบัณฑิตวิทยาลัย ให้มีศักยภาพดีขึ้น และเพื่อเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมในการแข่งขันกับมหาวิทยาลัยอื่นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ถ้าพิจารณาจากข้อมูลที่อาจารย์แล่งความคิด เห็นที่มีประสิทธิภาพการประกันคุณภาพงานวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการพูดคุยโดยตรงจากสมาชิกบางท่าน อาจสรุปเป็นข้อเสนอแนะจากการวิจัยได้ดังนี้

1. บัณฑิตวิทยาลัยควรมีการทำงานเชิงรุก ด้วยการหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนงานวิจัยจากหน่วยงานภายนอก เพื่อเป็นการเพิ่มปริมาณงานวิจัยและพัฒนาเข้าสู่เชิงคุณภาพต่อไป
2. บัณฑิตวิทยาลัยควรมีการจัดอบรมให้ความรู้การดำเนินงานวิจัย รวมทั้งการสร้าง ความเข้าใจการทำงานวิจัยตามขั้นตอนการตามผลงานวิจัย ตามขั้นตอนของผู้ให้ทุนวิจัย จากแหล่งต่าง ๆ
3. บัณฑิตวิทยาลัยควรมีการกำหนดนโยบายการวิจัยทิศทางการทำวิจัย และแผนงานด้านการวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษาให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดลักษณะการทำงานวิจัยที่เป็นการสนับสนุนการพัฒนางานวิชาการในระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัย
4. บัณฑิตวิทยาลัยควรมีการจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสนับสนุนการทำงานด้านฐานข้อมูลงานวิจัยของอาจารย์และนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนางานวิจัยต่อไป และเป็นวิธีการที่จะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรของบัณฑิตวิทยาลัย

บรรณานุกรม

- ทบวงมหาวิทยาลัย. 2532. ความเป็นอิสระทางวิชาการและวิชาชีพในอุดมศึกษา. รายงานการวิจัยโครงการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว. ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ประเทืองทิพย์ ไกรวิวัฒน์. 2539. การศึกษาสภาพการทำงานและความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ และวิไลวรรณ วอนยอดพันธ์. 2536. การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกนอกระบบราชการของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. รายงานการวิจัย. (อัดสำเนาเย็บเล่ม)
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2538. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกนอกระบบราชการของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ข่าวสารวิจัยการศึกษา 18(5). (เอกสารอัดสำเนา).
- ฟ้ามุย เรืองเลิศบุญ. 2538. การศึกษาแนวโน้มการบริหารในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยแม่โจ้. 2542. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สูการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล. รายงานการเสวนาทางวิชาการ วันที่ 2 กันยายน 2542. ณ ศูนย์กล้วยไม้และไม้ดอกไม้ประดับ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยแม่โจ้. 2543. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา.
- เริงจิต กลันทปุระ. 2540. รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล. วิทยานิพนธ์ดุขุฎิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. ทบวงมหาวิทยาลัย. 2536. การพัฒนาระบบบริหารสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีใช้ส่วนราชการรายงานการวิจัย. (เอกสารอัดสำเนา).
- สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. 2541. หลักการและแนวปฏิบัติมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา, ทบวงมหาวิทยาลัย, 2541. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ การศึกษา. รายงานการสัมมนา วันศุกร์ที่ 24 กรกฎาคม 2541 ณ ห้องประชุมชั้น 5 อาคาร ศูนย์กล้วยไม้และไม้ดอกไม้ประดับ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่.

สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2541. การประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษา. เอกสารประกอบการสัมมนาระดับชาติ เรื่องระบบการประกันคุณภาพ อุดมศึกษาวันที่ 14 สิงหาคม 2541 ณ อาคารเฉลิมพระบารมี 50 ปี ชอยศูนย์วิจัย 4 กรุงเทพมหานคร.

อุทุมพร จามรมาน และคณะ. 2542. การเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยของรัฐเพื่อ เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ. รายงานการวิจัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อุทุมพร จันทรศร. 2539. ความคิดเห็นของคณาจารย์เกี่ยวกับการนำสถาบันอุดมศึกษาของ รัฐออกนอกกรอบราชการ. รายงานการวิจัย ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.